

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

71. ÅRGANG

4. JULI 1959

A V I N N H O L D E T :
ER DJEVELEN I MOSKVA? - HELLAS OG VATIKANET -
MEDITASJON OVER TOLERANSE - KONRAD ADENAUER
- MILITÆRE PILEGRIMER I LOURDES - BLIKK PÅ TIDEN -
NOTISER - UTENLANDSNYTT

NR
13

NESTE NUMMER UTKOMMER 18. JULI 1959.

ST. OLAV's eksp. og KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL

er lukket i tiden
15. juli til 7. august.

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SR. LAURENTIA TREPTON

hensov i Herren på Jesu Hjertefesten den 5. juni, 66 år gammel og ble gravlagt 10. juni.

Den avdøde anbefales til de troendes forbønn.

St. Franciskus Xaverius-søstrene,
BERGEN.

R.I.P.

Min elskede hustru
MARIE SOFIE PETTERSON
f. Brenden

døde den 2. juni 1959 etter 56 års ekteskap og ble gravlagt den 8. juni.

Jeg takker alle for all deltagelse og oppmerksomhet. Hun hvile i fred.

Savnet av alle, mest av din mann
Johan Fredrik Petterson.

Undertegnede, Katolsk Flyktninghjelps generalsekretær, blir husløs 1. august. Kan noen bistå med råd og med dåd? 2 à 3 værelser leilighet, helst umøblert, søkes. Vennligst ring: 41 04 41 (10—16).

Ragna Rosati.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vår Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	} Bergen
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Tromsø
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Lillestrøm
St. Franciskusøstrenes Møderhus	
Øyenklinikken	} Hammerfest
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hønefoss
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Trondheim
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tromsø
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Trondheim
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

«KIRKEN»

av pastor van der Burg, gir akkurat de greie og oversiktlige svar man først trenger når spørsmålet gjelder katolsk kristendom. Kjøp den selv eller gi den bort! 145 s. Pris kr. 5.—

ST. OLAVS FORLAG
Akersv. 5, Oslo Tlf. 42 37 43

Domenico Aiello

LETTURE
ITALIANE

Italienske lesestykker
Aschehoug 1959

Kr. 8.60

BØNNENS APOSTOLAT

JULI: Bønn om hindring av trafikkulykker. — Bønn for Kirkens arbeid i Siam.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 5. JULI, 7. s. etter Pinse: Ep. Rom. 6, 19—23. Ev. Matt. 7, 15—21. Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Kyrill og Methodius, biskoper og bekjennere. Onsdag: Elisabeth, dronning, enke. Torsdag: Ferialdag. Fredag: De syv martyrbrodre og Rufina og Secunda, enker og mart. Lørdag: Marias lørdagsmesse.

SØNDAG 12. JULI, 8. s. etter Pinse: Ep. Rom. 8, 12—17. Ev. Luk. 16, 1—9. Mandag: Anaklet, pave og mart. Tirsdag: Bonaventura, bisk., bekj., kirkelærer. Onsdag: Henrik, keiser og bekj. Torsdag: Vår Frue av Karmelberget. Fredag: Alexius, bekj. Lørdag: Kamillus fra Lellis. SØNDAG 19. JULI, 9. s. etter Pinse: Ep. I. Kor. 10, 6—13. Ev. Luk. 19, 41

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSK KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.30	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 377868	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	10.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelenstgt. 1, tlf. 832019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 849028 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 119 49	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—

TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:

TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.00	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteim kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30

DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:

TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestgrd. tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

ER DJEVELEN I MOSKVA?

For kristne er ethvert kompromiss med den sovjet-russiske kommunisme helt umulig har Grotewohl på sin side uttalt: «Hverken Gud eller Jesu Kristi Evangelium har noe å gjøre der». «Kommunismen er ond i sitt vesen,» erklærte i sin tid Pius XI. — Alt vesensondt kommer fra den onde.

Der er andre grunner til å opponere mot den økonomiske kommunisme; de hører inn under den kristne sosiologi og kan derfor ikke forbigås. Men de er likevel ikke så viktige som de dogmatisk betingede årsaker, som ugjenkallelig fordømmer kommunismen i dens egenskap av ateisme.

Bak jernteppet er de kristne ikke samvittighetsforpliktet til å bekjempe den kommunistiske samfunnsøkonomi. På det området utholder de Statens tvang, hvor besværlig det enn er, i påvente av at retferdigheten en gang skal skje fyldest. Derimot setter de seg skarpt imot innfiltreringen fra den materialistiske ideologi.

Under det romerske keiserdømme fant de første kristne seg endog i å være slaver, selv om de var klar over at slaveriet måtte bli avskaffet etterhvert som det kristne Evangelium trengte gjennom. Men de nektet totalt å ofre til avgudene, om de så måtte betale med martyriets pris. På samme måte må bruddet vis-à-vis den ateistiske kommunisme og dens morderiske guder bli absolutt.

Absolutt brudd: det vil ikke si at de kristne, i Øst og i Vest, ikke må spørre seg selv om de dype årsakene til kommunismens inntog i verden, og om deres eget ansvar i denne forbindelse. Det er for lett vint å skyve alt over på djevelen. Han kan bare komme til på basis av våre feil, vår utroskap og unnfalhet. Lenin og Stalin ble ikke sluppet ned over Russland i fallskjermer fra Lucifers stormfly. De fikk sin utforming i Vest, inspirert av Karl Marx, som selv vant tiltro på grunn av proletariatets ufor-skyldte elendighet og åndelige fattigdom. Hvilken rolle har de kristne spilt i dette drama? Har de vært virkningsfullt på pletten i det 19. århundres sosiale omveltninger? Ja, er de det i ønskelig grad nå i det 20. århundres veldige drama?

La oss unngå en sykkelig, defaitistisk selvanklage, — det har vært fremragende egenskaper hos mange såkalte borgerlige kristne. Så mange familier har i

stillet gitt sine sønner og sitt gods til Kirken, uten å akte på en tidsretning som hadde forutsatt seg å likvidere katolisismen... Disse kristne holdt ilden ved like og ga den videre til oss, og jeg kan ikke underskrive den summariske dom man så ofte feller over dem.

Likevel, de utgjør et tilbakelagt stadium og deres livsform er sprengt. Nye kristenheter danner seg, mer sant katolske fordi de forsøker å svare til de universelle behov fra mennesker av alle folk, raser og klasser.

Det har foregått en ny start som fører oss til selve brennpunktet i vår tids drama.

Dette drama lar seg ikke begrense til offensiven fra den ateistiske kommunisme, like så litt som vårt svar kan reduseres til et eller annet rent utvendig «korstog» mot den. Djevelen er i Moskva, det er sikkert og visst, men han er ikke bare der; han er overalt. La oss passe oss for den komfortable illusjon at Gud har slått seg ned i Vesten, og at djevelen holder seg til den østlige verden. Aldri har Satan noensinne fått seg overdratt en bestemt del på vår klode som sitt område, like litt som Gud noensinne har nøyet seg med resten som apanasje. Han er også overalt, og hans nærvær er ganske annerledes mektig. Han er den sanne, den eneste Historiens Mester. Fordi om han tillater den prøvelse som kommunismen legger på oss, vil det ikke si at han trekker seg tilbake for hin andre, men at denne prøvelse er nødvendig for verdens frelse, og at vi gjennom den er kalt til å fordype oss i troen for å kunne delta intenst i Kirkens universelle gjerning, et fornyet og vidt-favnende apostolat med dimensjoner som de tidligere generasjoner neppe kunne ane.

Overfor den ateistiske kommunismes bevisste fremstøt, må vi være resolutt antikommunistiske, og slutte oss til ethvert nødvendig og lovlig utvendig forsvarstiltak. Det gjelder ikke å drømme. De kommunistiske territoriale erobringer må det demmes kraftig opp for! Overfor denne «nye Islam», er vi i samme situasjon som Europa i middelalderen da kampen gjaldt den krigerske Islam.

Det vi derimot ikke må gjøre, er å bli så oppslukt av den kommunistiske faren at vi glemmer vår virkelige misjon, vår oppgave å utstråle lys og erobre gjennom det gode. Der er det en alvorlig fare som mange ikke er seg bevisst. Antikommunismen kan ofte få lidenskaper og partisanhat til å blusse opp. Erfaringene med fascismen og nazismen er betegnende i så henseende, en ensporet og fanatisk antikommunisme fører til fryktinggydende hendelser for kristenheden og sivilisasjonen.

Det er et faktum at lar en seg besette av tanken på motstanderen, ender det ofte med etteraping. Nazismen, f. eks., etterapet den røde totalitarisme og dens metoder. På samme måte vil en kristen som i stedet for å holde blikket rettet mot Gud, dyrker forestillingen om Satan — selv om det er for å bekjempe ham i seg selv og hos andre — ende med ubevisst å etterape Den onde. Historien og litteraturen viser oss forferdende karikaturer av mennesker som i «rettferdighetens navn» torturerte både seg selv og andre.

Det militære skjold kan være så solid det være vil. Vesten vil likevel trekke det korteste strå hvis de åndelige og moralske kraftkilder oppløses. Dette

Hellas og forbindelsene med Vatikanet

Av J. JOANNIDIS

Det greske kongepars besøk i Vatikanet 22. mai i år, har gitt næring til håpet om forbindelser mellom Vatikanet og regjeringen i Aten. Nesten alle landets aviser har gitt uttrykk for at det kan betraktes som sikkert at det blir opprettet diplomatiske forbindelser. Utenriksministeren, *Averoff*, har nøytt seg med å erklære at etter det kongelige besøk er isen brutt mellom Hellas og Vatikanet, men at øyeblikket ikke er inne enda for utveksling av diplomatiske representanter.

Det er kjent at regjeringen i Aten alt lenge har ønsket å opprette slike forbindelser, men det er også kjent at den er i en vanskelig stilling i dette spørsmål, da den ortodokse kirke, som er Statens religion, inn tar en negativ holdning. Den greske kirke har alltid satt seg imot forbindelser mellom landets regjering og Den hellige stol. Her er historien:

Etter siste verdenskrigs slutt ble det første forsøk på forbindelser med Vatikanet gjort i 1948. Den ortodokse kirke satte seg meget kraftig imot dette. Da general Papagos i 1954 ville avlegge et besøk hos Pius XII fordi han vel håpet å få litt støtte i spørsmålet om Kypros, sendte metropolitten av Aten, monsignore Spyridon, et personlig brev til generalen, hvor han i alvorlige vendinger nektet ham å anvende ethvert ord eller uttrykk som ikke lå innenfor rammen av den strengt protokollmessige høflighet. General Papagos og hans følgesvenn, utenriksminister Stéphanopoulos, måtte rette seg etter dette...

I juli 1956 fikk et nytt forsøk fra herr Caramanlis den samme skjebne. Som i 1954, søkte regjeringen i Aten støtte i Kyrossaken. Men igjen støtte den på motstand og veto fra kirken, som ikke tilkjente Staten rett til å kontakte Vatikanet uten kirkens godkjenning. Den ortodokse kirke forbeholder seg eneretten til å forhandle med Vatikanet, hvis den finner det nødvendig og heldig. Forgjeves forsøkte *Averoff*, som

dengang var utenriksminister, å overtale metropolitten i Aten, mgr. Dorothee. «Men Deres Høyerverdighet, utbrøt ministeren, vi har folket med oss.» «Forsøk bare, svarte metropolitten, og De skal få se!» Og planene om forbindelser med Vatikanet ble igjen skjøvet ut i det blå.

Men så dukket de altså opp igjen i mai i år. Det greske kongepars besøk i Vatikanet var ikke avhengig av kirkens godkjenning, den var ikke blitt spurt. Den unnlot imidlertid ikke å ta igjen, og erkebiskopen av Aten, mgr. Theoclitos, sammenkalte Den hellige synode og de høyere geistlige som befant seg i Aten, og telegraferte til *Averoff* i Roma at kirken satte seg imot enhver forbindelse med Vatikanet, og at den opprettholdt sitt standpunkt fra 1956.

Den ortodokse kirke utelukker i dag fremdeles, ikke bare diplomatiske forbindelser, men endog en pavelig utsending i Hellas, og den håper at regjeringen ikke vil løse et spørsmål som ene og alene hører inn under Kirkens kompetanse. Slik blir da Hellas, takket være opposisjonen fra den ortodokse kirke, det eneste land etter Sovjetsamveldet som forbyr at en pavelig utsending oppholder seg på landets territorium.

På et av de siste møter holdt av det teologiske fakultet ved Atens universitet, ble kongeparets besøk i Vatikanet og ryktene om diplomatiske forbindelser drøftet. Fakultetet konstaterte at de geistlige instanser ikke var blitt underrettet om disse underhandlingene, og erklærte at ingen forbindelser med Vatikanet er tillatt unntatt rent teologiske diskusjoner. Der står for tiden Hellas' kirke i spørsmålet om forbindelser med Den hellige stol.

Caramanlis skal reise til Roma i juli for å avslutte de forhandlingene som ble påbegynt i mai. Det er grunn til å spørre hvilken holdning regjeringen i Aten vil innta når det gjelder disse forbindelsene med Vatikanet. Kirken unnlater helt sikkert ikke å gi uttrykk for sin opposisjon nå som i 1956. Men i mai 1959 var regjeringen som følge av de senere begivenheter, nødt til å gripe inn i kirkens saker og utstede lover om geistlige spørsmål som de geistlige selv, splittet og uenige, ikke var i stand til å løse. Vil nå kirkens veto få den samme myndighet?

har allerede foregått så lenge at man må spørre seg om våre demokratiers indre motstand, som så lenge er blitt underkravet av oppløsende krefter, kan holde stand så svært lenge mot motstandernes mangfoldige og allestedsnærværende angrep.

Jeg for min del tror det, men på betingelse av at våre åndelige kraftkilder, hvor det fremdeles er betydelige reserver, i tide anvendes og ledes slik at det kan virke til en gjenfødelse hos enkeltindividene og en gjenopplivelse av de rådende institusjoner og sammenslutninger.

Erfaringen som Frankrike har gitt oss, virker i så henseende opplysende. I løpet av noen måneder har general de Gaulle gjenreist et demokrati fra en fullstendig politisk lammelse, og dertil var landet på kanten av et økonomisk sammenbrudd. Dette har han gjort uten å ty til noen av de rent negative antikommunistiske oppskrifter. Han har ikke rørt hverken ved kommunistpartiet eller det fagforeningsapparatet som han viser tillit til, og gjennom en alminnelig

avstemning oppnådde han et overbevisende tillitsmandat fra folket både for moderlandet og de oversjøiske områder. Jeg sier ikke at alt er fullkomment, men hvilket menneskelig verk kan man si det om? Aktivasiden er likevel ganske imponerende, og den europeiske ungdom bør tenke over dette, og ikke la seg besnære av den kommunistiske demagogis kariaturer.

Hvordan har general de Gaulle så hurtig kunnet gjennomføre så omfattende forandringer? Ved enkelt og klart å tale den kristne humanismes sprog. Uten en eneste gang å vike fra den veien han har utpekt, uten å luske unna noe eller skjule noe, har han trukket nasjonen opp fra den myren den holdt på å synke ned i.

Der ser man hva den åndelige energi i Vesten kan bevirke når den først settes i verk.

Men for å iverksette den, må man tro på den. Virkelig tro og kunne hengi seg.

René Leyvraz.

Meditasjon over toleranse

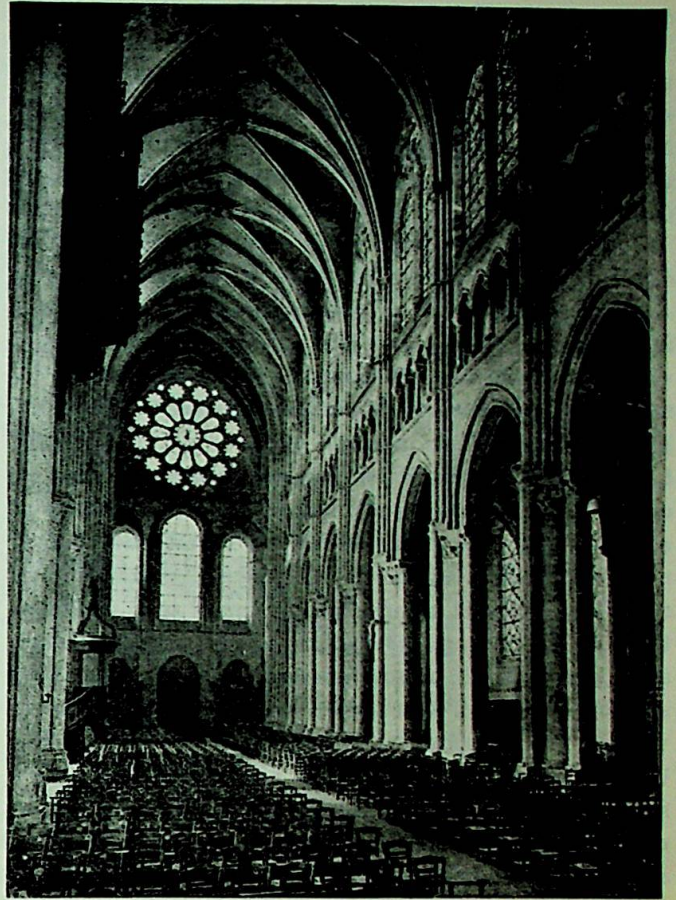
Av ein prest

Ja, presten sit på ein fortaugrestaurant i ein storby, langt frå sitt fedreland. Det er alt anna enn langt lide på kvelden, og er utruleg varmt. I stendig straum går menneske framum. Snakkar, ler, gestikulerer, og har fargerike, lette klede. Og lufti er fyllt av musikk og song. Andre tonar. Annan rytme enn heime i hans land. Alt synest annarleis. Og det er forvitnelegt uppleva det heile. Rikt er menneskelivet. Og det er godt at menneski er ulike. So slepp vi bli dovne av keidsemd. So slepp vi døy personlegdomslivet med undring og spursmål. Du er til. Eg er til. So er vi til båe tvo. Og du må freista skyna meg, og freista skyna deg. Og menneski, som går framum her, er, trass likskap, ulike. Sjå no han der! Synest annarleis skapt enn han som kjem litt etter. Men — alle er menneske. Og i denne byen, her millionar bur, reiser seg Kathedralar, der krossmerket teiknar seg markert på kupplar og tårn mot den djupblåe himmelen . . . Og ut frå meir eller mindre ulik fyresetnad eignar menneski til seg Livet, og eignar til seg mysteriet um inkarnasjonen, den heilage kjennsgjerningi i Kristus og Kyrkja . . . Ja, menneski står framfor det gjevne. Og upplever sitt sjølvstende, til vissa meir suverent enn tilfelle er . . .

Og presten blir liksom av seg sjølv førd inn i meditasjon over filosofisk tenkjing gjennom ulike tider, med di han har ordet toleranse for seg:

Opplysningsfilosofane i det 18-hundradåret t.d. var ikkje nett tolerante. Dei teikna med svart og kvit, er det sagt. Ein må vera anten galen eller kjeltring — dersom ein reknar med, eller trur på noko som ikkje radio kan klårleggja heilt. Archifou (ravande galen) var den nemningi Rousseau fekk av Voltaire. Den same Voltaire hadde spitige fordømingssord over Kyrkja og prestane. Og Holbach meiner at prestane nyttar ut den makti som det løyndomsfulle har over menneskesinn. So einfeltdt er det for honom når det gjeld Religionen. Og baron Holbach proklamerer: Lukka for menneskja er ateismen . . .

I det 19-hundradåret avgjer Ludvig Feuerbach spursmålet um Religionen ved å slå fast at ynsket er det som skaper tru på Gud. Mennesket har skapt Gud i sitt bilete. Ideen um menneskja må avløysa trui på Gud. Det vil føra til at vi vil eit betre liv på denne jord. Meinte han, som blir å nemna ein moraliserande filosof. Og Ludvig Büchner med den metafysiske materialismen sin er òg ein moraliserande idealist. Både han og Heinrich Czolbe vilde at mennesket skal vera nøgd med denne verdi. Det er lite takksamt mot den naturlege verdi å vilja måtta ha ei hinsidig verd . . .

Den teoretiske materialismen går ikkje fram av berre kunnskap og vet, anna av både tru og kjensle. Og det er då nøgdi av kjenslor og temperament i Ernst Haeckel's ukritiske stridsskrift «Die Welträtsel», med ustyrlig åtak på all religiøs metafysikk, samstundes som forfattere er moralialist, der det gjeld: Du skal elska nesten din som deg sjølv.

Den som har eit heilt motsett filosofisk syn enn t.d. materialistane i det 19-20 hundradåret, bør kunna forklåra deim meire rettvisst og rolegt enn dei nemnde filosofar greider forstå t.d. Kristendomen og Kyrkja. — Ja, ikkje sant: Ein sit då i meditasjon med ordet toleranse for seg! Og ein har skyldnad til å skyna at tilstandi den gongen freista t.d. opplysningsfilosofane til å bli einsiduge, og at sume av deim nytte sterke ord, ja, til og med skjellsord. Og ein skal ikkje gløyma at naturvetskapeleg atmosfære var den lufti som materialistar i det 19-20 hundradåret anda inn, og som gjer at dei, med sitt avgrensande syn, blir mindre tolerante enn dei sjølv er klare over.

Og presten høyrer Friedrich Nietzsche ropa ut at Gud er død, og at det er ei gledeleg melding, og høyrer hans proklamasjon: Dionysos mot Den Krossfesta!

Kva so?

Presten har for seg ein heilag visdom: Det du vil at andre skal gjera mot deg, gjer du òg det mot andre! Men det alle vil, er til vissa å bli forstått. Ikkje torer presten segja siste fordømingssdomen ut over død og grav

over mennesket Friedrich Nietzsche. Domen høyrer til den Visdomen, som er større enn tenaren. Og kven veit kva stakar Nietzsche gjennomlevde dei 12 siste åri han levde som sinnsjuk? Kom han då fram til porten åt sanningi? Men «læra» hans dømer seg sjølv når ho blir praktisert i dionysisk kraft- og maktutfalding. Vi har opplevd det. Og opplever det . . .

Å ja, mange namn frå soga åt filosofien melder seg for den som sit i meditasjon med ordet toleranse for seg. «Radikale» tenkjarar, so ulike kvarandre som ein Max Stirner og ein Karl Marx. Ein Schopenhauer. Og mange «ismer» får ein når tenkjarar blir konfronterte med det metafysiske problemet, kanningsproblemet, og verdsetjingsproblemet. Ulikt ser dei, opplever dei, tenkjer dei. Lærer av kvarandre. Polemiser mot kvarandre. Men — eitt vil dei alle: freista nå fram til ei verdsådsråding og eit livssyn. Og eit menneske kan ta til med det som er mindre edel idrott enn å vandra gjennom tanketempel som reiser seg i soga åt menneskja, og som er meir enn berre teoretisk kunnskap. Filosofi er ingen «rein» vetskap, anna høg form for personlegdoms-kultur. Ja, det er sagt slik, og la det stå som det er sagt! Men ein bør berre vera spyrjande kritisk andsynes dette um «rein vetskap, likeeins som det lyder for kjekkt når det blir proklamert, at ein filosof må stå umsynslaut fritt andsynes tradisjon og overlevering. — Ja då, skynar at filosofen nyttar sterke ord: Han vil ha sagt at han er storveges fri i si tenkjing, og difor blir å rekna som vetskapsmann. Men filosofane i skiftande tider bed i røyndi um å bli forstått, ut frå både personleg og tidbunden fyresetnad. Bed um toleranse. Og det skal dei få.

Og presten vil tala saki åt toleranse?

Ja, og han veit mykje um kva det ofte misbrukte ordet ber i seg. Det høyrest underlegt ut. Kva med lagnaden åt t.d. ein Giordano Bruno og ein Galileo Galilei!

Ja, vi veit det. Og fleire martyrar lyser gjennom tidene. Men tenarane i Kyrkja gjer bot for syndigt misstak: *Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!**) Og martyrar for vetskap og kristne martyrar går saman og vitnar um Gud, som er den dulde årsaki til trui, til granskingtrong, til konst, og personlegdoms-kultur. . .

Det var ein landsmann, som mellom anna, førde fram det der um Giordano Bruno. For fleire år sidan no. Over den gongen var det lagd eit vakkert slør i medvetet åt presten. Men igår kom det avisor frå heimlandet her ned. Landsmannen og venen hadde ein artikkel i eit av numri. Artikkelen var hissig. Syndene åt Kyrkja blir førde fram og dømde i harde ord. Ret nok — presten har aning um ein fyresetnad for artikkelen av landsmannen: Den meiningslause «lære»-striden i heimlandet. Men han hadde venta helst sorg i staden for mesta styrlaus harme av landsmannen og venen. Ja, han hadde det. Og det blir til at presten, so msit på ein fortaugsrestaurant i ein storby langt frå fedrelandet, i tankane skriv eit brev til landsmannen og venen:

*) «Mi skuld, mi skuld, mi overlag stor skuld!»

Gjer bot, du òg, framfor mangt av det du har skrivne mot deim som tenkjer og lever annarleis enn du gjer. Bli klår over at ingen er dum eller hyklar *avdi* ho eller han tenkjer og lever på ein annan måte enn du har vald å gjera. Bli framleis klår over at menneske, du vantar evne og vilje til å skyna, er fint intellektuelt skulerte, og har stor kunnskap på område, som helst er terra incognita for deg. Gjer bot, du òg, andsynes krav, du jamleg har halde fram, — kravet um toleranse . . .

Ver roleg, du er og blir ven av presten. Ikkje kan du skriva eller tala deg burt frå det romet du har i hans hjarta. Minnest du den ljose vårvelden der nord, for år sidan. Vi sat ved eit bord i den trivelege restauranten. Tvo kjenningar av deg kom inn. Dei kom burt til bordet vårt. Du presenterte deim for din ven presten, og bad deim slå seg ned ved bordet vårt. Du minnest, ikkje sant? Dei tvo kjenningane dine rekvirerte drinkar. Det varde ikkje lenge før kjenningane dine — til ære for presten — vilde inn på spursmålet um Religionen. Men presten var fāmælt der han sat med mokka kaffen sin og snadda si. Det irriterte, ikkje sant? Kjenningane dine gjekk over til åtak på det presten står for. Han svara inkje. Det irriterte deg òg. Du venta at presten skulde vilja vera apologet. So kom du med, og spela, mellom anna, ut det der um Giordano Bruno. Du og dei tvo andre fekk ikkje svar frå din ven presten. Han berre sat der og høyrde på. Men du såg kanskje ein smil som leika kring munnen hans, medan han høyrde på dykk tre som, i samtale, førde fram gamle innvendingar mot Kyrkja. Din ven presten reiste seg ikkje for å gå. Han berre sat der. Han sat der då de tre reiste dykk og gjekk. Noko ustøde var de då de gjekk. —

Du telefonerte neste dag um morgonen, og vilde tala med din ven presten. Han var uppteken til klokka ni um kvelden, men spurde um du ikkje kunde koma då, og so eta til kvelds med honom. Du kom, for å segja at du var leid deg for kvelden i går, og at du hadde havt det utrivelegt i heile dag. Presten sa berre: Ven, det er menneskelegt å feila. Gjev meg handa di! — Då såg du underlegt på honom, og augo dine var blanke. . .

Det var ein vakker kveld inn i nattetimar, i den norderlandske ljose tidi. Stille var samtalen vår. Ser deg for meg: Spyrjande undring går ut frå deg når det blir halde fram, at Kristendomen ber i seg det, som logisk fører til den store toleranse: Den absolute saningi i openberring, som er fullt lysande i Kristus, fråtek og fritek mennesket frå å segja siste domen over sjelene. Domen er sagd. Ein gong, og for alltid: Fader, forlat deim. Dei veit ikkje kva dei gjer. Det er fullført. Menneski står då framfør dette gjevne. Står då framfor den heilage kjennsgjerningi. Og får ansvaret med det. Får rett til å gå inn i det. Eigna det til seg. Tenkja ut frå det. Leva ut frå det. Og det lyder: Døm ikkje. Elsk kvarandre, som Han har elska oss. . . Det er den moralen som går ut frå, og fylgjer med mysteriet um Kristus Jesus, verdens frelsar og forsonar.

Det var noko av dette din ven presten heldt fram den kvelden og natti, medan dagen byrja koma med fullt ljøs

KONRAD ADENAUER

Av Philip Burnham (U.S.A.)

Like etter krigen var slutt i Tyskland, mens de allierte hærstyrker var på marsj for å inn ta sine stillinger i de fire soner, og en underlig anarkistisk følelse lammet alt normalt samfunnsliv, talte jeg en hel uke i gjennom med Konrad Adenauer. Jeg ble nesten hans venn og hadde i alle fall én erfaring felles med ham da hans sønn kom velberget hjem fra en fangeleir. Han var borgermester i Köln noen få uker, nylig utnevnt til sitt gamle embete fra før nazitiden av amerikanerne og nå på trappene til å bli avsatt igjen av britene som da overtok området. I den fantastiske tiden, med den store byen ødelagt, en desperat mat- og boligmangel, landets kommunale liv helt dødt og et virvar av intellektuelle og moralske idéer i omløp, utviste Adenauer en sindighet, energi og klart, tillitsfullt fremsyn som i kraft av sin store ro virket voldsomt

---

ute. Og det er ut frå minni presten no i tankane talar med deg, og sender deg brev. Er du heime?

Du kom med spørsmål. Reine og rolege spørsmål. Og du sa: Men det er då ikkje slik melom oss. Og det var mesta sorg i røysti di. — Nei, var svaret, det er ikkje slik. Vi går med ein fakkell i handi. Vi lyfter fakkelen, som vi har fått. Men det er ingi sak å sjå, at den som ber fakkelen, ikkje held mål i ljuset frå fakkelen: Ikkje at eg alt har gripe det, eller alt er fullkomen. Men eg jagar etter det, um eg òg kan gripa det, avdi eg er gripen av Kristus Jesus. — Men det hender ein møter menneske, som synest å ha nådd det. . .

Og du minnest vi kom inn på «fakkeltalen» av Georg Brandes. Og at vi var samde um at den same Brandes var langt frå å halda mål, når det galdt djupare forståing av dei spørsmål han reiste, og at han i røyndi var ein lite tolerant herre, — so sant toleranse er å forstå ut over seg sjølv, avdi ein er fråteken retten til å halda justits sjølv. Og du var livleg og interessert då vi i det samanhengte kom inn på Rosmer til Rosmersholm, med hans proklamasjon um retten til å halda justits sjølv, og grunngeving for den retten: Det er ingen domar over oss! — Men ute i entreen lyste skøyaren i deg gjenom augo dine, då du spurde: Men Index, som Kyrkja har?! Du kom deg ikkje ut av entrédøri før din ven presten fekk sagt: Ein klok lækjar átvarar. Det hender han gjev forbod. Til beste for det, som nemnest den menneskelege organisme. — Då log du, og var skøyar. Men du fekk veta: Hyss! Må ikkje uroa folk. Dei søv enno. — «Eit forbod?» Og augo dine var eit reir av skøyarungar. — «Nei, men ei átvaring. God natt.»

— —
Presten på ein fortaugsrestaurant i ein storby langt frå fedrelandet kjem til seg, frå gjennomleving av ei oppleving. Vaknar. Får tak i ei taxi: Boulevard de los Virreyes! — Si, lyder det frå sjåføren.

dramatisk. Han syntes alt dengang, og har fortsatt med det siden, å være en katolsk statsmann på grunn av en sjelden sjelsstyrke og en dyp, indre dannelse.

I en alder av treogåtti har Adenauer som kjent nylig omgjort sin beslutning om å gi fra seg sin politiske lederstilling som kansler og søkte presidentstillingen. Han har alt vist seg å være en stor tysker ved å gi sitt land, sitt stive, doktrinære teser, men en uforferdet human holdning i Europas mest farefulle periode. Hvor stor han er som europeer og verdensstatsmann vil bli kjent når historien åpenbarer Tysklands og Mellom-Europas skjebne. Hvis en fri versjon av historisk europeisk kultur, en versjon som er humanistisk og kristen i sitt vesen, blir den fremherskende, da vil hans verk lykkes og han blir en av historiens store statsmenn.

De store politiske linjer som er identiske med Adenauers navn og arbeide er usedvanlig klare. For det første, Vest-Tyskland skal være en levende del av Europa og Vesten, en fast og utfordrende kontrast til det russiske regime og enhver annen kommunistisk eller kommunistisksympatiserende makt. Derneft skal den fiendlige, nasjonale strid med Frankrike få en slutt ved at det blir etablert samarbeide og vennskapelige forbindelser. Man vil imøtesee den tyske gjenforening ut fra tanken om et Tyskland integrert i Vesten. Det separate Øst-Tyskland skulle søke, så å si, om opptagelse i den nåværende tyske stat og et fritt organisert europeisk system. I Bonn-republikken skal den krigsslutrede administrasjon og økonomi være uskjematisk, formet ut fra de aktuelle forhold. Adenauers regjering, en konservativ regjering, har hatt tiltro til folk og grupper som er livskraftige og kan handle fritt og nesten spontant. Den har stått i mot statsdominering og transsynte gruppeinteresser. Dette har bevirket det «tyske økonomiske mirakel.» Adenauer blir ansett for å være en meget dyktig politisk «forhandler». Vi vet ikke hvilke kompromisser er blitt inngått eller hvilke alternativer og muligheter er ofret. Det vi kjenner er den siviliserte politikken som har vært «politikken» mål.

Konrad Adenauer er en katolsk statsmann. Jo mer en tenker over hans politikk, jo mer avgjort synes den å være en langsiktig kulturell politikk som omfatter langt mer enn materiell komfort og avspenning. Adenauer er en ekte rhinlenderkatolikk. Hans og hans partis sterkeste regionale område, Rhinen og østsiden av Ruhr, var ryggraden i de vestlige soner. Berlin og de fleste prøyssiske og protestantiske områder ble avskåret derfra. Bayern ble fastere tilsluttet enn noen gang tidligere. Sosialdemokratene ble kompromittert av sin egen svakhet under nazistene, marxismen som de delte med Russland, og sin uduelighet, enda de ble voldsomt favorisert av representanter for en «tredje makt» og et «ikke-kommunistisk venstre».

I det sosialpolitiske tomrom etter nazisammenbruddet var Den katolske kirke faktisk den eneste institusjon som virkelig utrettet noe. Et parti og en leder som på en eller annen måte var forbundet med den hadde dermed store fordeler. Adenauer hadde den nødvendige intelligens og styrke til å dra nytte av disse fordelene på en positiv måte; han unngikk friksjoner og bitterhet og fikk samlet sine landsmenn i et vitalt samfunn. Han sviktet ikke sine prinsipp, men fremmet dem på en måte som utvidet partiets basis og sikret respekt og samarbeide fra millioner som ikke til-

hørte hverken partiet eller Kirken. Han satte opp et politisk program som hittil har vært det mest konsekvente og heldige i Europa. Fremtiden kan komme til å vise at tysk samling ble gjennomført igjen, denne gang ikke av Hohenzollere eller prøysiske soldater eller nasjonalsosialistiske stormtropper, men snarere av sivile og i betydelig grad av katolske krefter i den mest «europiske» del av dette mektige land. Det er faktisk sant at det ikke kan bli noen avgjørende suksess for Adenauers politikk eller parti eller land hvis ikke hele kontinentet og den frie verden deltar i både selve verket og belønningen. Det er ingen ordinær målestokk for omfanget av en statsmanns synskrets og ånd.

Philip Burnham.

MILITÆRE pilegrimer i Lourdes

I dagene 6.—8. juni var henimot 40 000 katolske militære fra 12 land samlet i Lourdes til en stor pilegrimsferd. Initiativet var gått ut fra NATO-feltprestenes råd i Fontainebleau. Det skulle bli et uttrykk for det beste og det vedvarende i en verden som er full av uro og splittelse: vår kristne livsanskuelse og vår katolske enhet over alle grenser.

Den nederlandske komité hadde innbudt de norske deltagere til å slå følge med den nederlandske avdeling og påtok seg alle reiseutgifter. Dessverre var forberedelsestiden meget knapp. Likevel rakk fem katolske norske militære å gjøre seg fri (de fikk prioritetspermisjon for å delta), og sammen med undertegnede dro de sørover. I Rotterdam sluttet vi oss til de ca. 900 hollandske deltagere, som på alle måter var et gjennom hyggelig vertskap. Vi «gled snart inn i bildet» og det ble sluttet et hjertelig vennskap som forhåpentlig kommer til å bære frukter for det katolske ungdomsarbeidet i Norge.

Da vi kjørte inn i Lourdes så vi allerede det norske flagg vaie høyt over den store esplanade foran basilikaen. Men dermed var det ikke slutt på overraskelsene. De

fleste deltagere ble innkvartert i en stor leir på 700 telt litt utenfor byen. Vi derimot ble på stasjonen møtt av en dansktalende forbindelsesoffiser — som på vegne av den franske feltpresttjeneste hilste oss velkommen som deres gjester og brakte oss til et hotell midt i sentrum!

Dagene i Lourdes ble en uforglemmelig opplevelse. Hele mylderet av uniformer og nasjonaliteter ble til en fast sammensveiset enhet rundt Alteret og ved Grotten. Kardinal Feltin fra Paris, kardinal Wendel fra München, erkebiskop Alfrink fra Utrecht m.fl. var Kirkens høye representanter og det synlige midtpunkt for en levende enhet i troen. Den ga seg utslag i den høytidelige nattverdfeiringen hvor mer enn 100 prester spredte seg blant massene for å dele ut Herrens éne Legeme; i den uavlatelige bønn ved Grotten for pilegrimferdens store intensjon: verdensfreden; i den gripende korsvei; i den fantastiske lysprosesjonen.

Det hadde kanskje spesiell betydning for oss fra Norge. Vi bekjenner oss til den éne, hellige, katolske og apostolske Kirke, vi *vet* om den og vi bærer den i vårt hjerte, men det gjør godt engang iblant å *erfare* dens tilstedeværelse i vår tid. Det gjør simpelthen godt å kunne synges Credo og Salve Regina sammen med 40 000 stemmer og å kunne be Fader *vår* så mektig unisont.

Dagene i Lourdes og dens praksis skal ikke bare være det rent religiøse. Kirken og dens praksis skal ikke bare være en realitet ved selve gudstjenesten, den skal prege hele forholdet mellom menneskene.

Akkurat dette kom ganske naturlig, og derfor kanskje desto mer ettertrykkelig, frem i Lourdes. Der spilte det ingen rolle om en var svart eller hvit, kamelrytter eller norsk matros, løytnant eller menig. Der gjaldt bare det éne som er viktig, og som er en fortsettelse fra enheten i bønnen og ved kommuniensbenken. Der kunne en ta og føle på at verdensfreden i siste instans ikke må bygges hverken på palaber eller makt, men på kjærligheten som er sterkere enn alt annet — og på *god* vilje, på den godvilje som Gud først har vist oss og som vi må gi videre til andre for hans skyld.

A. H.

Fra sakrementsprosesjonen på esplanaden. Helt t.v.: prosesjonen passerer syke deltagere; bak Sakramentet katolske generaler. I forreste rekke t.h. for statuen står de 5 norske deltagere.

Pèlerinage de l'Année, 1959

BLIKK på TIDEN

DET GJENFUNNE TEMPEL

■ Det skjer store ting innen kirkearkitekturen og kirkekunsten for tiden, og det er ikke minst gledelig at det er den gamle kirke — angivelig reaksjonens arnested — som befinner seg i teten når det gjelder en dristig og ukonvensjonell forståelse av det nye. Kanskje er forklaringen på dette den nærliggende, at der skal en særdeles lang hukommelse til for sikkert å skille skitt fra kanel i det forsøkslaboratorium vår tids kirkebygning og kirkekunst egentlig er.

To gode artikler minner oss betimelig om den katolske vitalitet på dette området. Den første finner vi over arkitekt Kjell Lund's signatur i den nyttige trykksaken «Årbok for den norske kirke» 1959. I noen klarsynte betraktninger over forutsetningene for det gode kirkebygg skriver Kjell Lund blant annet:

«Det er fullstendig feilaktig når vi tror å huske at alle gamle katedraler er like skønne. De er ikke det, og det er altså ikke noe særegent for vår tid at vi opplever et forfall med en forstemmende usikkerhet og manglende evne til å skape skønne og edle kirkeanlegg.

Men det er også i de aller siste år bygget enkelte kirker rundt omkring i Europa som betegner en virkelig fornyelse av kirkearkitekturen. Disse anlegg er vesentlig katolske, etter som den katolske kirke meget frimodig har alliert seg med de fremste nålevende arkitekter og kunstnere, uansett hvilken holdning de offisielt har inntatt til trosspørsmål. Og de har ikke bare frembragt arkitektur og kunstverker av betydelig kvalitet, men det har vist seg at denne kresne og avanserte kunst også har appellert til den menige mann, slik at enkelte av disse kirker er blitt de rene valfartssteder. Hva skyldes dette?

Disse få og usedvanlige byggverk har en mektig *engasjerende* evne. Man møter en ærlig og redelig vilje til fornyelse, en søken etter det som måtte være ekte og sant for vår generasjon med dens spesielle forutsetninger. (...)

Bakom all konstruktiv fantasi og all alvorlig bearbeidelse må det være en *inspirasjon*, en opplevelse av rommets psykologiske funksjon. I mange små steinkirker fra Middelalderen finner man nettopp dette, noe nesten umerkelig levende og udefinerbart som beåndrer arkitekturen. Og iblant en rørende oppriktig navitet, en inderlighet i gamle altertavler og prekestoler som forteller om det gode menneske.

Slik kan et kirkerom og alt hva i det er, også være som en preken. En preken i *rom* og *bilde*, mindre presist enn *ordet*, — men også mindre flyktig. Den kan være aktiv og ekspressiv eller stillfarende og tilbakeholden. Om den bare er redelig.»

Kjell Lund's betraktninger skal nå ellers gjerne sammenholdes med en annen artikkel som er skrevet, ikke fra arkitektens, men fra byggherrens — dvs. prestens — synsvinkel. Vi sikter til dominikaneren pater Martin Drouzy's veltrufne refleksjoner over «Moderne kirkekunst i Frankrig» i det soignerte og gjennom-illustrerte danske tidsskriftet «Kirkens Verden» (nr. 5 - 1959). Pater Drouzy nevner de viktigste navn og bygg i kirkekunstens fornyelse, og kirkefolkets reaksjon på dem. Han tror på et skapende fellesskap mellom kunstneren — også den personlig ikke-kristne kunstner — og den autentisk troende menighet, og skriver:

«Det er i virkeligheten det ideal, man må stræbe mod, når man vil tale ikke blot om kirkekunst, men om kristen kunst. For vi må aldrig glemme, at en kirke, en rude og et alter ikke er skabt for turister, der kommer for at se dem. De er ikke museumsgenstande. De er skabt for den kristne menighed — det er den, der har bestilt dem, og som bruger dem hver søndag. Det er den, der i sidste instans afgør, om værket duer eller ej, og om det svarer til det bedste i den selv. Og erfaringen viser, at selv de menigheder, der er fjernest fra hvad man kalder kultur — og måske især disse, fordi de ingen

fordomme har — er modtagelige over for værdierne i den moderne kunst på en måde, der forvirrer os. Det er tilstrækkeligt at henlede deres opmærksomhed på disse værdier. Det er især tilstrækkeligt at forkynde for dem, ikke en sentimental fromhed, men troen på den levende Gud. Efter Audincourt vidner nu en halv snes andre kirker i Frankrig herom. Kirkekunsten er kun et genskin af troen. I den udstrækning vi præster er istand til at skabe levende menigheder med interesse for tidens problemer, vil vi kunne vente og håbe på en fornyelse inden for kirkekunsten. Det er os der skal begynde. En kristen menighed har kun de kunstnere den fortjener.»

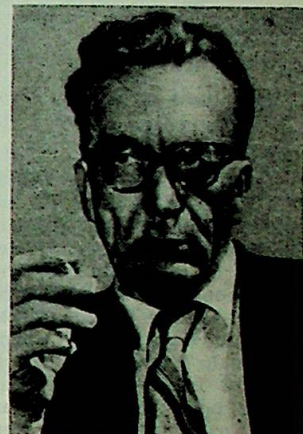
INGEN MISTANKE

■ I en åpenhjertig artikkel under titelen «Gud og menneske» («Aktuell» 13. juni) gir forfatteren Aksel Sandemose uttrykk for sitt syn på kristendommen. Det er — som en ofte har kunnet konstatere over Sandemoses forfatterskap — rent negativt.

Det som imidlertid fanger interessen her er den *begrunnelse* han gir for dette, og de forestillinger han gjør seg om kristentroens innebyrd. Her er nok en anledning til å konstatere hvor lite våre kristendomstuktere — i et land med fra ti til tretten års religionsundervisning — egentlig vet om kristendommen, og i hvilken grad de misforstår det vesle de vet. En kan spørre seg selv om ikke den kristne pedagogikk i Norden tidvis og i enkelte miljøer, har vært en direkte *avkristnende* faktor, dels ved at den har gitt kristendomsundervisningen en ensidig følelsesbetont, subjektiv og tildels infantil status, dels ved at den har gjenspeilt et teologisk spenningsforhold hvor strid om kristne grunnsannheter gjorde det vanskelig å etablere dette som er vitalt for enhver undervisning: Sikre normer.

Når en intellektuell som Aksel Sandemose stiller (og «løser»!) kristendommens veldige problem ved å hevde at mennesket skaper sin Gud som enslags psykisk nødvendighet under livets og lidelsens press, får man jo slutte at dette velbrukte argument fra vulgær-ateismens arsenal tyder på uformuenhet når det gjelder å gripe hva samtalen mellom det troende og det ikke-troende menneske egentlig gjelder. At problemet kan stilles og gjennomarbeides *erkjennelsesmessig*, synes ikke å streife hans tanke. Her er ingen mistanke å spore om at den kristendom som er grunnlaget for vår sivilisasjon og vårt menneskesyn kanskje hviler på betydelig sterkere argumenter enn dem han tillegger den, og at det er disse argumenter kristendomsdebatten i de europeiske hovedland samler seg om. Sandemose blander håndfast sammen hva kristendommen — rett forstått — selv legger stor vekt på å holde ut fra hverandre: Troens og tankens vei til forestillingen om Guds varen og vesen. Og umulig er det — ihvertfall for katolske kristne — å kjenne sin tro igjen i den karikerte og feilaktige fremstilling Sandemose gir av troen på et guddommelig forsyn eller på fortapelsens mulighet:

«Jeg tror vi her er fremme ved kjernen i den kristnes urokkelige overbevisning om at ikke noe menneske kan klare livet og døden uten en Gud. Hvis nemlig dette skulle være mulig raser grunnen bort under den troende selv. Da er vi også kommet fram til forklaringen på den ubarmhjertige og forgiftende tanke at en Gud slår *andre* med pest og død for å hjelpe *deg*. For å akseptere noe slik må en først kople fra alle grunnleggende begreper om rett og rimelighet.

Aksel Sandemose
- ingen mistanke.

Dette sier den kristne er å sette sin menneskeforstand opp mot den allmektige Guds, — men det er jo bare suggestive ord. Hvis jeg skal gi all tanke om rett og rimelighet på båten, blir det bare en ekstra grunn til at jeg ønsker meg til samme sted hvor alle mine kjente forfedre oppholder seg ifølge kirkens alarmerende bekjennelsesskrifter, — i selskap med for eksempel Fr. Nansen.»

Enn om en av Statskirkenes penneføre teologer nå viet seg til den nærliggende oppgave å fremstille klart og oversiktlig hva våre biske radikaler har glemt, misforstått og forvansket i barnelærdommen — NB! *ikke* i teologisk-eksistensiell jargon eller som vitnesbyrd om deres egen tro, men i adressatens eget sprog? Det ville kanskje hjelpe til å sanere en debatt som lenge har vært usaklig inntil det pinlige.

RETT PÅ SAKEN

■ Rett på saken, uten å skotte til høyre eller venstre, går en innsender, Anders Gurholt, i «Morgenbladet» nylig (12. juni). Under titelen «Legal abort» skriver han blant annet:

«*Abortus provocatus* kalles det når man avliver et barn mens det ennå befinner seg i morslivet. Det er utvilsomt at det ufødte barn, fosteret, må betraktes som et menneskelig vesen. Menneskerettighetene gjelder derfor også for fosteret. Av den grunn er det bare i en meget begrenset betydning at man overhode kan betegne en provosert abort som legal.

Nazi-Tysklands barbariske handlinger var formelt «legale» for såvidt de ikke var i strid med da gjeldende tyske og internasjonale lovbestemmelser. Men reelt var de illegale og urettmessige fordi menneskerettighetene står over de enkelte lovregler og fordi nazi-Tysklands grusomheter brøt med fundamentale menneskerettigheter. På grunnlag av dette resonnement ble, i Nürnberg etter krigen, en rekke tyskere dømt for «forbrytelser mot menneskeheten».

Det samme rettsprinsipp som der ble anvendt vil også kunne anvendes på kjernefysiske prøver, på bruken av atombomber under siste krig, på Syd-Afrikas rasediskriminering og på abortus provocatus. Disse handlinger er bare formelt «legale», de er ikke, og kan aldri gjøres, rettmessige. Av den grunn har jeg i overskriften satt «legal» i anførselstegn.»

Gurholt siterer overlege Johan Scharffenberg, som i en artikkelserie om problemet — også i «Morgenbladet» — erklærte det katolske forbud mot fosterdrap for «uholdbart» dersom morens liv er i fare. Han er ikke enig, og minner om hva lege-eden — «den hippokratiske ed» — innebærer:

«Vesentlig på grunn av tyske lægers brudd på læge-etikken i nazi-tiden fant man det etter krigen nødvendig å presisere lægeansvaret på nytt. Den internasjonale lægeforening (World Medical Association) vedtok derfor i 1947 at læger skulle være forpliktet av Genfer-lægeedten, hvor det heter: «Jeg vil være den høyeste respekt for menneskers liv, like fra unngangelsen. Selv ikke under trusler vil jeg gjøre bruk av mine medisinske kunnskaper til noe som strider mot humanitetens lover.»

Det er derfor ingen tvil om at den læge som foretar abortus provocatus handler i strid med sin oppgave og bryter de forpliktende retningslinjer som danner grunnlaget for hans lægegjerning.

Det foreliggende etiske spørsmål er om læger overhode har rett til å drepe.

Katolikker, ortodokse, anglikanere og en mengde protestanter svarer nei.

Hippokrates mente nei.

Den internasjonale lægeforening sier: Nei.

Det kan aldri bli berettiget for en læge å helbrede eller forebygge sykdommer ved hjelp av drap.

Ingen vil benekte at dette standpunkt er teoretisk holdbart. At det er holdbart også i praksis viser det faktum at det var grunnlag for almindelig praksis like frem mot dette århundre og at det fremdeles er praksis i mange og store hospitaler i Europa og Amerika.

De tilfelle hvor der foreligger et klart valg mellom enten morens eller barnets liv er uhyre sjeldne. Jeg betviler at man vil kunne fremlegge ett eneste konkret eksempel på at denne praksis virkelig har ført til at både moren og fosteret døde, «mens fosterdrap kunne ha reddet morens liv».

Det motsatte standpunkt derimot, det abortvennlige, ikke

Landets eldste nonne død:

Sr. Jeanne Marie av
St. Josephssøstrenes
kongregasjon

Den 17. juni døde på Vor Frue Hospital i Oslo en av pionerene for St. Josephssøstrenes virksomhet i Norge, sr. Jeanne Marie, i sitt 99. år. Hun var den eldste ordenssøster i vårt land, og hele hennes liv og virke som søster står uløselig knyttet til Vor Frue Hospitals 76-årige historie.

Sr. Jeanne Marie var født i Sveits, men kom med sin familie til Norge bare tre år gammel. Det sier seg da selv at hun talte og tenkte som en datter av mor Norge, hvis åndelige vel lå henne så sterkt på sinne. Hun var elsket av sine medsøstre for sin fine ferd etter klosterlivets ideal, ikke minst for sin usvikelige troskap og ekthet i ett og alt, og hun var skattet av alle hun kom i berøring med i hovedstaden på hennes utallige turer ut i nestekjærlighetens tjeneste og ærender for hospitalet og pasientene. Det er bare i den aller siste tiden hun måtte begrense sitt virke til innenfor hospitalets vegger, og selv på sitt korte sykeleie hvilte ikke hennes tanker for medsøstrenes og husets ve og vel.

Hennes skikkelse vil lyse i klosterlivets annaler her hjemme, og vi bøyer oss i dypeste ærbødighet for hennes selvutslettende, anonyme virke.

Hun hvile i fred!

bare muligens kan, men har beviselig ført til både morens og fosterets død.

Av et meget begrenset materiale fremlegger overlæge dr. med. Kr. Skajaa på innstillingens side 92 tilsammen 15 tilfeller hvor også moren er død som en direkte følge av abortlignegrepet.

Jeg vil presisere at disse 15 dødsfall skyldes såkalt «legale» aborter, foretatt på norske sykehus, av kvalifiserte læger, under betryggende medisinske forhold. Antall dødsfall som følge av kvaksalverabort er selvfølgelig langt større.

Merkbare omvurderinger har foregått i dette hundreår. Før 1936 tillot Sovjet-Russland meget fri adgang til abort. Det utartet i den grad at Sovjet da fikk en abortlovgivning som er strengere enn den som nu foreslås her i landet.

Hvert år drepes der nu ca. 10 000 fostre i Norge (innst. s. 27).»

Det er ord som neppe blir hørt — nå. Og som blant andre helsedirektøren nok tier hårdnakket ihjel. Men når opinionen engang ser klart nok til å plasere abort-saken i den store sammenheng hvor den faktisk hører hjemme: I kampen om menneskeverdet og det enkelte livs ukrenkelighet, vil de kanskje bli husket som en enkelt, ensomt protesterende røst. En røst i ørkenen.

Fr. Candidus.

Apostolisk Visitator til Norden utnevnt

Den hellige stol har utnevnt erkebiskop Martin Lucas til Apostolisk Visitator i de nordiske land. Den nye visitator vil få til oppgave å representere pave-stolen innen de nordiske bispedømmer og apostoliske vikariater. Det foreligger ennå intet om hvor han vil ta fast bopel, men det blir sannsynligvis i et av de nordiske land.

Overalt på jorden der Den katolske kirke kan virke i frihet, er der foruten de stedlige overhyrder en særlig representant for Den hellige stol. Norden har derfor hittil inntatt en særstilling i så måte, og en endring i dette forhold har vært under overveielse de senere år.

Erkebiskop Lucas er født i 1895 i Harlem i Holland. Han ble presteviet i 1924, i 1945 ble han med erkebiskops rang sendt som Apostolisk Delegat til Sør-Afrika og i perioden 1952—57 var han Den hellige stols representant i India.

Nordisk studiekonferanse i England

Etter invitasjon av den engelske katolske legmannsbevegelse, «National Lay Apostolate Group for England and Wales», holdes i disse dager en nordisk studiekonferanse i London, der representanter fra alle de fire nordiske land møter.

Fra Norge deltar følgende representanter med St. Olavs Forbunds formann, Alfred T a x t, som leder: Fra Oslo: Fru Sonia Mortensen (Mariakongregasjonen) og Helge Erik Solberg (Unge Norske Katolikkere Forbund). Fra Bergen: Fransiskanerpater W. Hertman (Franciskus-Sentrum), fru Veronica Lorentzen (St. Elisabethforeningen) og frk. Hilde Rud (Ungdomslaget). Fra Kristiansand S.: Trygve Køhn og Andrea Fennefoss (Menighetslaget).

Formålet med konferansen er å innlede et mer intimt samarbeide mellom England og De nordiske land når det gjelder legmannsarbeidet. Selve konferansen finner sted i dagene 3.—6. juli, og det er lagt opp et fyldig program med foredrag og arbeidsgrupper, utveksling av informasjon og diskusjoner om metoder for legmannsarbeidet. Etter konferansen er deltagerne invitert til et 1—2 ukers opphold i England for å sette seg inn i engelske forhold.

Vi planløser:

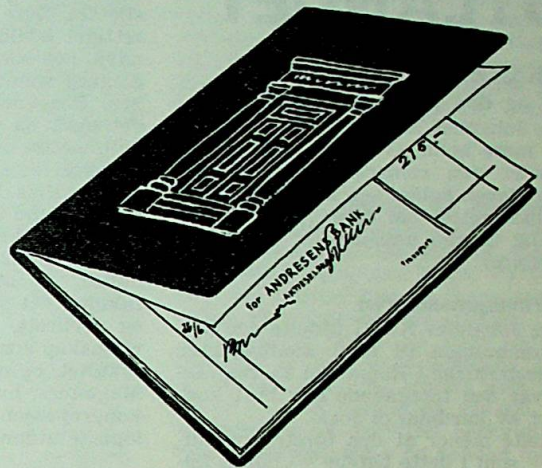
Storkjøkken - Kantiner og bedriftsbespisning
Kjøle- og fryselagring

Vi leverer:

Maskiner og utstyr for storkjøkken
Kafeteriadisker og serveringsutstyr - Kjøle- og fryseanlegg

LEHMKUHL
NEDRE VOLLGATE 3, OSLO

Ved DÅP eller KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESEN'S BANK
AKTIESELSKAP
OSLO

Internasjonal arbeidsleir på Sylling

Unge Norske Katolikkere Forbund vil fra 4. til 12. august arrangere en internasjonal arbeidsleir på Sylling for å gjøre nødvendig vedlikeholdsarbeid og for å gjøre stedet mer skikket til sin oppgave. Vi kan vente en gruppe ungdom fra Belgia, Nederland, Tyskland, England og de nordiske land. Men — vi trenger også nordmenn. Våre utenlandske venner kommer jo ikke bare for å arbeide, men også for å treffe norske katolikkere og bli kjent med norske forhold.

For alle burde en slik internasjonal forbrødring være både hyggelig og inspirerende. — De som vil være med og gjøre en innsats, tilbyr vi gratis opphold. Henvendelse snarest til: **UNGE NORSKE KATOLIKKERE FORBUND, Akersveien 5, Oslo.**

Årets pilegrimsferd til Stiklestad

finner sted søndag 26. juli. Kl. 7.30 starter deltagerne med buss fra St. Olavs kirke i Trondheim, og kl. 10 er det høymesse i pilegrimskapellet på Stiklestad. Om ettermiddagen kl. 15 blir det fremførelse av Ella Ankers «Olavsbilæte» på stevneplassen. Avreise fra Stiklestad kl. 18.

Rettelse

I min lille artikkel om «Essayisten Gunnel Vallquist» (St. Olav nr. 12) skal den siste setning i fjerde avsnitt (s. 195) etter manuskriptet lyde: «Vi møter Gunnel Vallquist som et levende, sitrende, angstbesatt eller håpefullt menneskehjerte som... osv.» Noen mindre trykkfeil har en velvillig leser sikkert rettet selv på.

Pavel Fraenkl.

UTLANDET

VATIKANET

Paven og den romerske synode.

Pave Johannes XXIII har personlig ledet et møte holdt av kommisjonen som forbereder den romerske bispedømmesyndode. Paven holder seg dessuten stadig godt underrettet om forarbeidet og gir personlig mange anvisninger og impulser. (KNA)

Konfirmasjonsalderen.

Pave Johannes XXIII utdelte den hellige kommunion til førti konfirmanter i en klosterkirke i Roma den 23. mai. De unge var den foregående dag blitt konfirmert av kardinal di Jorio.

Enkelte mener at den første kommunion — som i dette tilfelle — burde følge etter konfirmasjonen i stedet for å gå forut for den. Inntil det 13. århundre var det alminnelig praksis å meddele både dåpens og konfirmasjonens sakrament til nyfødte. Med Tridentinerkonsiliet ble konfirmasjonsalderen satt til omkring syv år, og først i det 19. århundre ble 12 år eller senere alminnelig.

Spørsmålet er nå igjen behandlet av den kjente jesuittpater Delcuve, redaktør av tidsskriftet *Lumen Vitae* i Belgia, i en publikasjon utgitt i New York med tittelen «Shaping the Christian Message». (Det kristne budskaps form.) Pater Delcuve sier at konfirmasjonsalderen ble satt frem fordi gutter vanligvis fulgte kurser i religionsundervisning inntil de ble konfirmert, og så sluttet. Prestene lot dem så fremstille seg senere og senere til konfirmasjonen for å kunne gi dem religionsundervisning lengst mulig. Der er også dem som mener at konfirmasjonen nå er utsatt til overgangsalderen for at de unge derved skal få åndelig kraft til å møte de kriser som ofte oppstår da.

Pater Delcuve henviser til bestemmelser i kirkeoven som sier at konfirmasjonen som regel bør utsettes til syvårsalderen. Han minner også om at Rituskongregasjonen i 1946 fremholdt at hvis barn blir utsatt for dødsfare bør de konfirmeres selv om de ikke har nådd «fornuftens alder».

Opphøyet til pavelig universitet.

Pave Johannes XXIII har ved «Motu proprio» gitt det pavelige Lateran-Ateneum rang av universitet. «Det pavelige Lateran-universitet», som ledes av sekular-prester, er dermed blitt sidestilt med Det gregorianske universitet, som er betrodd jesuittene, og er det andre pavelige universitet i Roma.

I sin *Motu proprio* nevnte også Paven at han selv hadde studert ved det samme Ateneum og senere virket en tid der som dosent i patristikk (kirkefedrenes liv, skrifter og lære). Da institutter av denne slags blir benevnt som universiteter av de fleste kulturfolk, het det videre i *Motu proprio*, har Paven etter ønske fra flere kardinaler funnet det berettiget å tildele Lateran-Ateneum dette navn, noe som også er til fordel for studentene som for en stor del er utlendinger. Benevnelsen universitet tilkommer det også på grunn av dets fortjenester og anseelse og fordi det fyller alle de betingelser som er knyttet til et universitet av Pius XI i konstitusjonen «*Deus scientiarum Dominus*».

Lateran-Ateneum ble grunnlagt av Leo XII i 1824, og universitetet av i dag består av et teologisk og et filosofisk fakultet, et pavelig institutt for kirke- og sivilrett, et institutt for pastoralvitenskap som er tilsluttet det teologiske fakultet, og det pavelige institutt «*Jesus Magister*», hvor medlemmer av religiøse kongregasjoner for legfolk får sin teologiske utdanning. (KNA)

14 dager i Castel Gandolfo.

Pave Johannes XXIII vil tilbringe 14 dager i Castel Gandolfo i første halvpart av juli. Man regner med at han tar «resten av ferien» der i midten av august. (KNA)

St. Peterskirken får ny portal.

Kristi himmelfart og Marias opptagelse i himmelen blir hovedmotivene på en ny bronseportal bestemt for St. Peterskirken. Dessuten vil helgener fra alle nasjoner og Det gamle Testaments store skikkelser symboliserer Kirkens universalitet. For ni år siden ble det utskrevet en konkurranse om den kunstneriske utforming, og billedhuggeren Giacomo Manzù fikk oppgaven. Han blir ferdig med verket i år, og støpingen av den 7,65 x 3,70 m store portal kan begynne om kort tid. (KNA)

DE FORENTE STATER

Katolikkene og rasespørsmålet.

I 1934 ble en betydningsfull organisasjon til bekjempelse av rasediskriminering opprettet i New York: «N. Y. Catholic Interracial Council». Den har altså bestått i 25 år, og kan se tilbake på en bemerkelsesverdig utvikling.

«Catholic Interracial Council» ble startet av en liten gruppe katolikker under ledelse av jesuittpater John LaFarge, og var den første i sitt slag i De forente stater. I fjor, da den første nasjonale katolske konferanse for rettferdighet i forholdet mellom rasene ble holdt, var det flere hundre delegerte til stede som representerte lokale ledd av organisasjonen i ikke mindre enn førti stater.

Under den fortsatte ledelse av pater LaFarge har New York Catholic Council i de forløpne 25 år arbeidet utrettelig

for de farvede folkeslags sak. I ord og gjerning, gjennom direkte aksjon og gjennom sin månedlige publikasjon — *The Interracial Review* — har det vært gjort et uvurderlig arbeide til forståelse av den katolske lære og det katolske syn på rasespørsmålet.

Doktorhatten til to kardinaler.

Rektor for det amerikanske universitet Notre Dame overrakte i begynnelsen av juni æresdoktorhatten til prosekretæren for Det hellige officium, kardinal Ottaviani i nærvær av professorer og studenter. Universitetet ville dermed gi uttrykk for sin anerkjennelse av kardinalens arbeide for Kirken.

Omtrent samtidig tildelte det samme universitet erkebiskopen av Wien, kardinal König, titelen æresdoktor.

ENGLAND

For bruk av landets sprog.

På årsmøtet til Det britiske katolske forbund for morsmål ble det fremsatt krav om innføring av regelmessige liturgiske kongresser etter forbilde av De forente stater og flere europeiske land. Forbundets mål er fremme av landets sprog i gudstjenestene.

På årsmøtet ble det dessuten henvist til at viktige liturgiske fornyelser har funnet sted innen Kirken i den senere tid. Ifølge en anvisning fra Vatikanet av september 1958, skal vekselbønnene mellom presten og menigheten og fellesangen under høymessen være obligatorisk. De tyske bispedømmer, ble det understreket, har fått spesiell tillatelse til å lese bestemte deler av den stille ukes liturgi på det tyske sprog. Og i Israel har noen prester fått tillatelse til å lese større deler av messen og brevriaret på hebraisk.

Tre katolske biskoper og over hundre prester er medlemmer av Det britiske katolske forbund for morsmål. (KNA)

ITALIA

FAO og de tyske katolikkens fasteaksjon.

De tyske katolikkens fremragende innsats for å avhjèle sult og sykdom i verden har stått i midtpunktet for drøftelser om hjelpeaksjoner som følge av et brev fra generalsekretæren for den internasjonale caritatskonferanse, mgr. Carlo Bayer, til FAO i Roma. Brevet ble gjort kjent for medlemmene av FAO's direksjonsråd av generaldirektøren.

Den internasjonale hjelpekonferanse understøtter forholdsregler som gjøres av verdensorganisasjonen FAO for å bekjempe matmangelen i verden. I brevet fra generalsekretæren for Den internasjonale hjelpekonferanse blir det pekt på det gode resultat av de tyske katolikkens fasteaksjon, «Mot sult og sykdom i verden». Aksjonen viser at store deler av befolkningen er seg sitt

En biskop som selv alt var nådd en patriarkalsk alder kalte en dag en aldrende sogneprest til seg for å gjøre det klart at tiden nå kanskje var inne for ham til å trekke seg tilbake. Samtalen kom snart til kjernepunktet, da biskopen sa: «Kjære embetsbror, De hører ikke lenger til de yngste innen vår klerus, og Deres embetsbyrde trykker Dem sikkert utover det rimelige. Hva mener De

om et velfortjent otium, — ja, hvor gammel er De egentlig?

«Tre år yngre enn Deres Høyerverdighet.»

Det skulle være unødvendig å tilføye at sognepresten fortsatt fikk beholde sitt embete med dets byrder og verdighet!

ansvar bevisst overfor sultende medmen-nesker i andre deler av verden, og er villig til å yte betraktelige offer.

Generaldirektøren for FAO (som kjent er FAO en avdeling av De forente nasjoner), betegnet fasteaksjonen som et glimrende eksempel på hva som kan gjøres i kampen mot sulten gjennom frivillig innsats. (KNA)

JAPAN

Største katolske kirke i Østen.

Byggingen av den største katolske kirke i Østen, Vår Frue av Nagasaki, er fullført. Samtidig opphøyet pave Johannes XXIII bispedømmet Nagasaki til erkebispedømme.

Vår Frue av Nagasaki er 30 m høy, er i romansk stil med flere tårn, og kan romme fire tusen mennesker. Den er reist på samme sted som en tidligere kirke, Urakemi, og bare 300 m fra det sted hvor atombomben eksploderte den 11. august 1945.

En liten del av murstensveggen fra den gamle kirke står ennå, — som et vitne om den fryktelige tragedie for fjorten år siden. Blant de mange døde var det åtte tusen katolikker. Amerikanske katolikker har — for å «sone» ødeleggelsen av byen — bidratt med store summer til byggingen av den nye kirke.

Først neste år vil vigslingen finne sted, da feirer Nagasaki hundreårsdagen for gjeninnføringen av kristendommen på Kiou-Siou-øya.

MALTA

1900-års fest.

Neste år blir det store festligheter på Malta til minne om at St. Paul landet på øya for 1900 år siden. En biskoppelig komité er alt i gang med forberedelsene. Maltas befolkning vil feire jubileet som en nasjonalfest. (KNA)

NEDERLAND

Arbeidere betaler for de vordende prester.

I 1958 har 1348 nederlandske teologi-studenten kunnet studere takket være den hollandske katolske arbeiderbevegelse, som har bidratt med et pengebe-løp tilsvarende omkring 205 200 kr.

Den hollandske katolske arbeiderbevegelse, KAB, har ca. 400 000 medlemmer, og arbeider i første rekke ikke for materielle forbedringer, men for arbeidernes åndelige, moralske og kulturelle utvikling. Til presteutdannelsen har bevegelsen ydet hjelp siden 1935. Antallet prestestuderende som skriver seg fra KAB's rekke og blir «finansiert» derfra var 200 flere i 1958 enn foregående år.

POLEN

Kristi legemsfest fikk være helligdag.

I likhet med tidligere år hadde feiringen av Kristi legemsfest også i år

tiltrukket enorme menneskemengder i Warszawa og på andre steder i Polen. Myndighetene tillater at denne dag er fridag, så heller ikke kommunistene arbeider.

Warszawa er den eneste hovedstad bak jernteppet hvor religiøse prosesjoner er tillatt, og alt kl. 8.30 ble trafikken stoppet i de gatene hvor prosesjonen skulle gå. Prosesjonen begynte først to timer senere.

Kl. 11 kom kardinal Wyszynski ut av katedralen, og foran ham gikk en lang rekke biskoper og andre geistlige, samt to rader med småpiker som kastet blomster foran det allerhelligste Sakrament. Etter fulgte tusener av mennesker og prosesjonen skred frem gjennom byens gater. Et sted var det satt opp en pult hvor Evangeliet ble lest, og et annet sted løftet kardinalen monstransen for tilbedelse. Folkemengden ble da anslått til 200 000. De aller fleste ikke bare lå på kne, men bøyet seg helt til jorden da kardinalen gikk forbi med sakramentet.

Regjeringen hadde i år for første gang nedlagt forbud mot at kardinalens preken ble sendt i høyttalere. Kardinalen protesterte kraftig mot de «administrative forholdsregler» som han betegnet som «en fornærmelse mot våre religiøse følelser». Idet han hevet stemmen så høyt han kunne, ropte han: «Forbudet mot anvendelsen av mekaniske midler for å utbre Guds ord skal ikke forhindre at det når frem til dere.» Og han sa også med stor kraft: «Vi kan ikke forholde oss tause når våre kultusgjenstander blir profanert.»

Med dette gjorde han klart hentydning til en statue på en plass i en av Warszawas forsteder, som var blitt fjernet noen dager i forveien. Myndighetene mente statuen burde fjernes av forskjellige grunner og hadde i den anledning henvendt seg til det biskoppelige kontor, men hadde fått avslag. Dette tok myndighetene intet hensyn til, og statuen ble fjernet en natt.

SVEITS

Kirkemøtet og religionsfriheten.

Under festlighetene i Sveits i anledning av Calvins fødsel for 450 år siden, uttalte generalsekretæren for Kirkenes verdensråd, dr. W. Visser't Hooft, at han håpet det kunnngjorte kirkemøte of-fisielt ville fastslå folkenes og indivi-denes rett til religiøs frihet.

Katolikker og protestanter.

Den katolske biskop av Genève, mgr. Charrière, har gitt uttrykk for sin glede over at katolikker ble invitert til en fest som ble holdt til minne om grunnleg-gelsen av det protestantiske universitet i byen. Festen var et ledd i høytidelig-heten i forbindelse med Calvinjubiléet.

Mgr. Charrière sa bl. a. at det i dag ikke lenger er noen bitterhet i våre følelser.

Vatikanet støtter flyktningåret.

Pave Johannes XXIII sendte et inn-trengende radiobudskap på åpningsda-gen for verdens flyktningår den 28. juni. Budskapet var rettet til hele ver-den.

Flyktningåret er forøvrig blitt viet all mulig oppmerksomhet og støtte i Vati-kanet, og Paven vil stille et beløp til dis-posisjon for flyktningprogrammet. Den internasjonale katolske kommisjon for inn- og utvandringsspørsmål har oppret-tet et informasjonssentrum i Genève. (KNA)

SØR-KOREA

Katolsk avis stoppet av regjeringen.

Den katolske avisen i Söul, «Kyong-hyang Shinmun», ble stoppet i mai av regjeringen Syngman Rhee. To av avi-sens journalister fikk alt for en tid siden mulkt på grunn av sine artikler.

Avisen ble grunnlagt etter siste ver-denskrig av en gruppe katolske legfolk, og var nå den nest største avis i Sor-Korea med et opplag på 150 000. I sin kunnngjøring om forbudet beskyldte avi-sen regjeringen for å ha handlet med det mål for øye å «knuse opposisjonens poli-tiske aktivitet for valget på president neste år».

Regjeringen på sin side fremholdt at «Kyonghyang Shinmun» hadde forlatt sin strengt religiøse posisjon og sine ka-tolske idealer for å konsentrere seg om artikler hvor saker og ting ble frem-stilt slik at det var til skade for regje-ringen og nasjonen.

UNGARN

Ny mann i kirke departementet.

Radio Budapest har meldt at Janos Horvath, som hittil har ledet departe-mentet for kirkelige saker, er avløst av Karoly Olt. Horvath er plutselig kalt tilbake fra sin post og, som det heter, blitt betrodd andre oppgaver. Godt in-formerte kretser anser Olt for å være en mindre kjent kommunist, han har hittil ikke hørt med til de ledende i Un-garn. Han har vært sjef for det såkalte regjeringsssekretariat og formann i det parlamentariske budsjett- og planutvalg. Tidligere har han vært først velferds-minister, deretter finansminister. (KNA)

VEST-TYSKLAND

Vår tid må bli mer «kvinnelig».

Vår tid er for meget preget av man-nen, den må bli mer kvinnelig, sa bene-diktinerabbeden, dr. Basilius Ebel (Ma-ria-Laach) i en tale til flere tusen kvin-ner som nylig deltok i en pontifikalmes-se i det tidligere abbedi i Essen-Werden

FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for et-hvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler.

THORALF JOHANSEN & SØNNER
BYGGMESTER- OG ENTREPRENØRFORRETNING

Telefon 23 410 - Hamar

Frivillig innsats i flyktningeleirene.

33 unge piker fra katolske ungdomsforeninger har nettopp avsluttet et tre måneders forberedelseskurs i Paderborn. De har stilt sin arbeidskraft til rådighet for et år for å stå til tjeneste i flyktningeleirene i Vest-Tyskland og Vest-Berlin. De unge pikene kommer fra alle deler av Forbundsrepublikken, og gjennomsnittsalderen er 25 år.

Biskopen av Hildesheim, dr. Janssen, foretok i egenskap av biskoppelig referent for flyktningespørsmål «utsendel-

sen» av disse unge «flyktningassistenten». I en tale sa han at disse unge mennesker er et tegn på broderlig kjærlighet gjennom deres kristne gjerning. Og så i våre dager finner man offervillige hjertter blant ungdommen, alle disse som ser en høy oppgave i en selvfor-glemmende innsats for sine medmennesker. Det finnes ingen vakrere oppgave, ingen større tjeneste, sa biskopen til de unge piker. Biskop Janssen rettet også en spesiell takk til Det tyske katolske ungdomsforbund for at det har opprettet denne frivillige hjelpetjeneste. (KNA)

Trekors på Nordkapp.

Et trekors som er 2,60 m høyt og veier 15 kg skal anbringes på Nordkapp. Pave Johannes XXIII velsignet korset under en generalaudiens i Peterskirken 10. juni. Det er en lærerinne i provinsen Modena i Nord-Italia som har tatt initiativet til å få anbragt dette korset på Europas nordspiss. Hennes elever sparte sammen penger til det materiale som skulle til. (KNA)

STAVANGER		
NORSKE MEIERIERS SALGSSENTRAL STAVANGER	Stavanger Likkistefabrikk & Begravelsesbyrå Jacob O. Krefting, If. 20 433 Magnus Madsen » 27 194	Sengeutstyr og Hvitevarer <i>Norem Baade^a</i>
J. F. MARNBURG A/S Manufaktur og utstyr. Stavanger	Byens Beste Brente Kaffe STAVANGER COLONIALFORRETNING Kirkegaten	M. SKULEVOLD Spesialforretning for elektriske installasjoner
<i>Frue Meieri</i> STAVANGER	HENRIK ØVREGAARD Sengklær - Utstysforretning Langemannsgt. 2 - Tlf. 20 118	<i>Bernhard Krogh</i> STAVANGER Kolonial, melvarer & frukter en gros
Se hva de blinde har! BLINDES UTSALG A/S STAVANGER	MOES AKTIETRYKKERI Stavanger	LARS FOSS Møbelforretning STAVANGER
OLAF L. MÜLLER Sykeartikler Drogeri og Parfymeri Stavanger	STAVANGER PLISSEFORRETNING Kjoler Bluser Undertøy	TEKNISK BUREAU A/S Tlf. 27 030 - Stavanger
OTTO FLOOR's ARVINGER A/S Kirkegaten 14 Telefoner 22 970 - 26 820	ROGALAND FISKESALGSLAG S/L Kontor og Lager If. 29 029 Detaljutsalg » 25 409	Løvik's Brus
BRØDRENE PEDERSEN A/S Glassmagasin Bredgt. 5	JOHAN JOHNSEN & SØNNER Blikk- og Kobberslagerforretning Tlf. 23 438	
Jernvarer - Kjøkkenutstyr Sportsartikler ISACH ANDREASSEN ETF. Søregeaten 7	GUSTAV PAULSEN A/S Papirhandel - Bokbinderi Boktrykkeri	LARS M. BJØRNSEN A/S Malervarer. Kjemikalier. Vaskeartikler. Leketøy. Skagen 6 Sentralbord 21 507

HAMAR

**SÅ TYNT OG
SPRØTT**
SOM
ALDRI
FØR...

IDEAL

Erling Vold

Magasinet for damer
Hamar

O. WIİK

Herreutstyr - Skotøy

Ø. Torv - Hamar

SIGV. SØRENSEN
KOLONIALFORRETNING
Spesialitet: Kaffe

Tif. 23 472

Hedmark Cementvarefabrik
E. GRILL FASTING

Hamar
Elverum - Stange - Kongsvinger

H A M A R
B R Y G G E R I

Ingeniør- og Rørleggerforretning

J. ARNT JENSEN
Strandgt. 53, Hamar
Telefon 21 520

KR. MOHN

Urmaker - Optiker

Hamar

TRYGVE MOE

Frukt og Tobakk

Tif. 23 965

Astoria
MØBELFORRETNING A/S

Tif. 22 744

VESTBYENS KOLONIAL

Telefon 23 339 - 23 362

H A M A R

KNUTSTAD & HOLEN

FISK OG VILT

H a m a r

Ole J. Lie

BARNETØY - GARDINER

Tif. 21 773 - Torvgaten 14 - Hamar

HAMAR FARVEHANDEL

Etablert 1865

Strandgaten - Tif. 21 015

H A M A R

OSKAR WIİK

Herreekvipering

Skotøy Reiseartikler

Strandgaten, Hamar

A. BLYSTAD

Torvgl. 56 Hamar
Telefon 23 506

Skotøy og Herreutstyr

M. Grøvdahl

Bok- og Papirhandel

Tif. 23 900 - 23 911

ARNE BØRRESEN

Torvgl. 32

Tif. 23 119 - 22 128

H A M A R

Trygve Larsen

CIVILINGENIØR

Byggeledelse m.v. Tif. 22 584

HAMAR GLASSMAGASIN A/S

Telefon 23056

O. FUGLSETH

HANDELSGARTNERI OG
BLOMSTERFORRETNING

Hamar - Tif. 23 079 - 23 370

HEDMARK MEIERI

HAMAR

Melk, Fløte, Smør, Ost
Diplom-ls

Centralbord 21 540

ARNE BORGLUND

Bok- og Aksidenstrykkeri

HAMAR - TLF. 23 858

Chr. Platou Murstad

H A M A R

Tif. 21 600

LEIF LIE

BAKERI & KONDITORI

Telefoner:

Bakeriforretningen 23 123
Lies Konditori, Østre Torg 23 083

Malermester

WILLY NIKOLAYSEN

Oplandsgt. 2

Tif. 23 741

**HUGO
OFFSTEN
AMAR**

Handelsgartneri og Blomsterforretning

Tif. 23 680 - 23 086

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

N. JOHANSEN
Bakeri & Konditori

Valkyriegt. 1 - Oslo

NOBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 603400
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

Norsk Frø

Vi leverer alt
De trenger til Deres hage

OSLO - LARVIK - STAVANGER - BERGEN - TRONDHEIM

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S

ASSURANCE BUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

ERLING MOE

God fisk

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 33 77 34

E. M. JACOBSEN
Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Wittusen & Jensen a.s

Trykkeri — Kontorrekvisita — Systemer

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

Johan Olsen & Sønner

Murmester-, Ingeniør- & Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 429990